

Juozas Žlabys-Žengė

PAVASARIO FUTURIZMAS

Beržai ir gluosniai čir-vir-vir.
Vieversėlis – vyras.
Debesų fakyrai
Medžių šakomis nusviro.

Lakštingalų, lakštingalų...
Jurgiuk! Palauk. Jurgiuk! Palauk.
Jurgiuk! Jurgiuk! Jurgiuk!
Ir botagu per visą mišką čiaukšt!

Nudribo snaigių kryžmės.
Kai riktels pempė „Gyvas!“,
Žiūriu: nuo kelmo driekias futurizmas,
Ir šauk gyvenimo aktyvas!

Baloj tilvikas
Tili-tili-tili.
Bala
Tili-tili-tili
Sparnuotu radiju prabilo.
Ir Argentina, ir Peru, ir Čili
Mus sveikina, pavasariui atgijus...

Toli – tai švilptels,
Arti – tai šuktels varnas.
Paraižys orą sparnas,
Ir šauks varnėnas
Fju–
Fju–
Fju–turizmas!

1926

LIETUVIŠKAS PAVASARIS

Ak! Toji saulė – rupūžė, rupūžė!
Ak! gyvatė!
Kai ji, brolyti, užpučia,
Esi gatavas.

Lekia vėjas – žaltys.
Žalsvai melsvai susiraitęs.
Ir toji upė – gyvatė
Plaukia, aplenkus giraitę...

Ir tas kumelys –
Juodas šėtonas,
Vakar kai žvengė
Lauko pašonėj.

Ir tas bernas – jautis,
Ir ta merga – karvė.
Vakar buvo pagautas
Su šitąja lerva.

Ir tų gryčių baltos blakstienos
Atmeta akį.
Supa vėjas – žaltys.
Plaukia – gyvatė.

Ir tas bernas – jautis
Kažkur eina kieto arklo kryžium.
Ką ta mergė jaučia –
Šita lerva, šita vyža?..

PAVASARIO GRAMATIKA

Nusviro,
Nusviro nuo galvos
Daiktavardžiai.
Gana!
Pavasaris linksniuoja žiedus: –
Žiedų,
Žiedai,
Žiedams!

Kai obelis pražydus –
Rygiškių Jonas!
Kazys Būga –
Žiedų žodynan!
Ir aš pavasario gramatikoms
Žiedų priskyniau
Ir
Va, –
Pilna gramatika
Maloninių žodžių,

Kaip pavyzdin vienas:
Brangi Marytė.
Pilna gramatika
Tokių daiktavardžių.
Kaip pavyzdin kitas:
Mėlynos akys.
Pilna gramatika
Ir būdvardžių.
Ir skaitvardžių.
Ir veiksmažodžių.
Ir įvardžių,
O vienas įvardis tai – ji.
Ir tūkstančiai įvardžių tai – jai.

Jai,
Kai dryko
Gelsvų plaukų daiktavardžiai,
Kai pūtė šiltas vėjas.
Kai sąmonė, pametus
Visokį pavadi,
Kalbėjo
Pavasario jausmažodžius.

Kur tu dabar,
Pavasario gramatika?
Tu gal toli,
Gal dešimts metų...
Ar pameni dar tu,
Kai kartą
Nusviro didelis
O didelis daiktavardis,
Aplėbdamas vakarų padangės pusę.

Ar pameni dar tu,
Kai kartą
Daiktavardyje buvo žvaigždės.
Kai kartą buvo vėjas!
Ir šviesios buvo žvaigždės!

Ar pameni dar tu.
Pavasario gramatika,
Kad buvo toks daiktavardis,
Kaip va: poetas!
Ar pameni?
Ar pameni pavasario nakties sonetus
Su ryto juoko trioletais?

Kur tu dabar,
Pavasario gramatika?
Tu gal toli,
Gal dešimts metų...
O gal ir tau
Pavasarij
Pilna gramatika
Ir būdvardžių,
Ir skaitvardžių,
Ir veiksmažodžių,
Ir įvardžių.
Kaip pavyzdin vienas –
Tai „Tu“.

1927

GEOMETRIJA, BARANAUSKAS IR RELJEFO ŠPYGOS

Iš pašakny išlindo
Geometrija
Ir atsistojo.
O kur voratinkliai
Kabojo,
Tuoju ir telefono,
Ir telegrafo vielos stijos...
O kur tik varnų gūžtos,
Ten radijas beūžta –
Ir skamba radijas visam šile!

Pakilo kelmas.
Vienas.
Du.
Keturi.
Dešimts.
Ir sukasi motorais.

O kur pušis išvirto.
Iš liemenio išėjo plentas,
O iš viršūnės
Miesčiukas, kaimas
Susikūrė.
O kur akmuo
Laukinis
Pakilo, sukasi tekinais
Ir lauką aria traktorius.

O kur kelmai
Išvirte,
Tai jauja,
Tai sėjama mašina
Savasias jėgas bemėgina...

O nuo šakų
Nusviro kvadratai
Ir ratai.
Ir kubai. Ir rombai,

O kur
Šaltinis –
Praturbo garo katilas: –
Ir švilpia.
Ir užia,
Ir dirba
Visam šile!

Kai riktels garo katilas:
– Ba-r-r-r..-a-n-n-n...-a-u-u-u...-skis!
– Baranauskas atvažiuoja?
– Ar vyskupas?
– O!
– Vyskupas!
– Šalin!
– Stok!
– Kur?
– Neljškite!

O aš kalbu.
Liepsnoju,
Lieju
Ir šaukiu: –
Visi!
Visi išlškite!
Anykščių aš šilelis!
Cilindrais liemenys pušų!
Kvadratais skujų šakos!
Ir kubais kankorėžiai!
Ir konusais reljefo špygos!..

NERVŲ IŠSISKLAIDYMAS

Jau ant medžių šakų
Tupi
Sutūpę lingvistai: –
Fi-fi-
Lia-lia-
Ga-ga-ga-ga.
Tokia šilelio likimo vaga: –
Pats Baranauskas dabar futuristas!

Taigi,
– Šile,
Šileli.
Ar girdžiate šilely?
O už Šilelio
Ar girdžiate?

Dangaus ir šilo pakrantėm
Pralėkė geri paukščiai –
Matyt, turbūt taipgi futuristai...

O čia pat,
Visaip išsimėtę
Ir ant šonų pargriuvę,
Guli miško stuobriai.
Drevės išsižioję ir kelmai pajuodę.

Ištiesusios kaip mergos kojas,
Guli paskliundos.
Ir kita aukštuma
Atstačiusi krūtį į dangų...

Pušų džiazbandas
Griežia žalias preliudijas.
Šoka grybai ir grybės
Ir kalba, pavyzdžiui, Neris...

– Gerbiami filologai!
Su šypsena ir gera širdim
Aš kalbėsiu dabar –
Koks mano nervuotas likims!

Prisipažįstu,
Daug kam iš mūsų
Nervai sukilę taip!
Toks nervuotas likims.

Kur kautynės eina –
Ten ir nervai
Kaip stygos ir kulipkos
Zvimbs ir zvimbs!..
Nervai – geras dalykas.
Nervai viską paims.
Aš bangomis nervuota,
Mano bangos nedings!..

Mano bangos nedings.
Sunervuos visą kraštą.
Su etnografiškom šaknim
Prisiųsiu jums raštą –
Iš –
Iš okupuoto krašto!

Ir pats Baranauskas
(Renegatas, vyskupas)
Jau futuristiškai kalba toliau: –
Kaip eržilas
Žvengia mano širdis.
Ir šokinėja minties stebulės.
Man patinka, Nerie,
Kad jūs nebegulit...

Širdie, mano eržile,
Veržkimės ir veržkimės;
Lai man,
Baranauskui,
Barankomis – raumenys,
Ir nervai – apyvarais.
Galingai pasikausime
Herojingam apyaušry...

Tik gyslose – kraujo gryno!
Nė vienas kamštis – nekimš!
Blaivaus maršo sietyne
Neklaidžios alkoholių šimts!
Širdžiai kelią išjungsime.
Mušk, plak, žūk laisvai.
Aš girdėjau – jums,
Jums gi,
Skrenda skrenda kovų laivai...